

журнал для детей

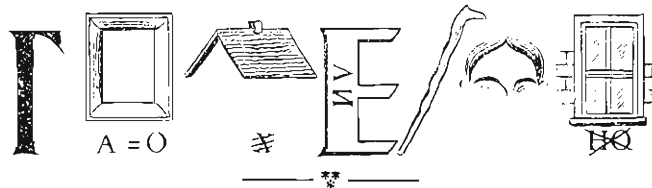
PIK IX. БЕРЕЗЕНЬ, 1962 Ч.8 (91)

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

3. РЕБУСИК

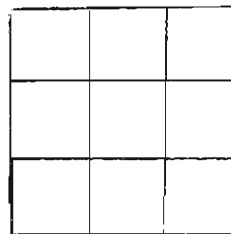

4. ШО ЦЕ?

Хоч без ніг — біжить скоренько
І не спиниться на мить,
Хоч із ліжка не встає —
Ні вночі, ні вдень не спить?

5. АРИТМЕТИЧНА ЗАГАДКА

(Для старших дітей — уложив Вуйко Влодко)

У поля цього квадрата вставте такі числа, щоб їх сума поземо, доземо і навскіє становила число 45.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК за ЛЮТИЙ 1962 р.: 1) ЯКІ ЦЕ СЛОВА? Дараба, Одарка, ледащо, Богдан, колода. 2) ВСТАВТЕ БУКВИ! 1. Америка. 2. Каламар. 3. Граната. 4. Гімалії. 5. Гранада. 6. Падишах. 7. Анатема. 3) РЕБУСИК: Добре роби, добре буде.

Під час Ювілейного Шевченківського Року (1961) Об'єднання Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ) спільно з Редакцією „Веселки” проголосило поміж українськими дітьми конкурс-змаг з книжковими нагородами й грамотами на найкращі літературні й образотворчі праці юних авторів.

На конкурс надійшло від дітей багато праць і деякі з них поміщуємо в березневому числі „Веселки”, присвяченому Т. Шевченкові. Інші міститимемо в чергових числах журналу.

Вислід конкурсу і призначення нагород, „грамот нагороджених” і „грамот відзначених” буде проголошений в одному з найближчих чисел „Веселки”.

Комісія Шевченківського Конкурсу ОПДЛ
і Редакція „Веселки”

Від маленької Зірки Стасюк з Асторії, Н. Й., отримали ми листа, якого від неї написав її дідуньо. Зірка ще сама не вмів писати, ось її листок:

Дорога „Веселко”! Я ходила на свята колидувати і заколядувала одного доляра. Посилаю його на пресовий фонд „Веселки”. Я маю п'ять літ і ходжу до садочка. Ще не вмю по-українськи читати ні писати. „Веселку” читас мені мій дідуньо. Я дуже люблю слухати. — Бажаю Тобі успіхів, „Веселко”!

Відповідь Редакції: Дорога Зірко! Дякуємо Тобі за гарного листа і за пожертву на пресовий фонд, яку Ти заколядувала. Сподіваємось, що незабаром навчишеш української граматики і напишеш до нас листа власноручно. — Вітаємо щиро Тебе і Твого Дідуса!

1. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

- Мене б'ють, мнуть, перевортають, ріжуть, а я все мовчу, всім добром плачу.
- Мету, мету — не вимету, несу, несу — не винесу, пора прийде — сама піде.
- Не стукне, не грюкне, а у вікно влізе.
- Гуляє в полі, та не кінь, літає на волі, та не птах.
- Зоря, зоряниця, молода дівця
Полям ходила, сльозу зронила,
Місяць бачив — не підняв, сонце побачило — підняло.

2. $88 = 0$

Напишіть число 88 і розділіть його надвоє, щоб вислід дорівнював нулеві.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: “SVOBODA” — ‘Veselka,’ P. O. Box 346
Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попереднього згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Л. Гуцалюка. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

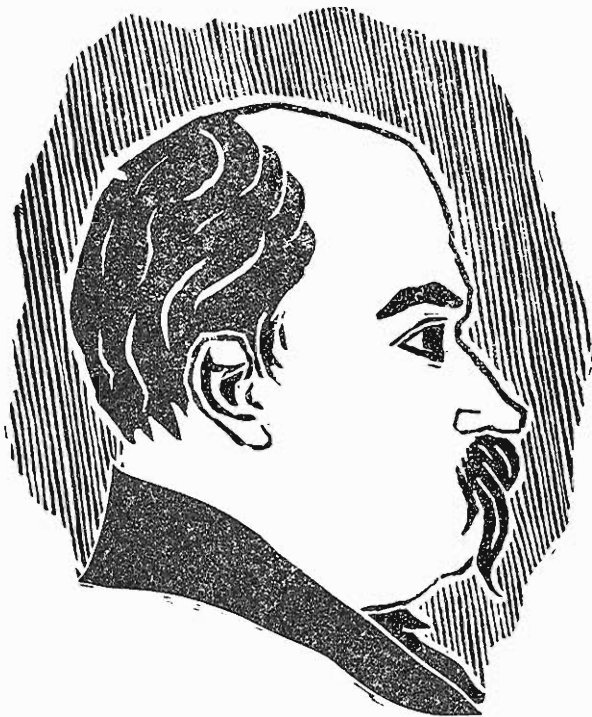
“THE RAINBOW” — “VESELKA”
published monthly by the Ukrainian National Association

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J.

Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Юрій Козак — Провесна

Тарас Шевченко — лінорит, автор Ігор Микитин, учень четвертої класи Української Школи при парохії св. Миколая в Торонті, учень Образотворчої Студії мистця П. Сидоренка, пластун, 10 років.

ПАМ'ЯТЬ ПРО ПОЕТА

Наш поет Тарас Шевченко
Україну вчить любити
І за її кращу долю
Господа молити.

Ми дітвора українська
Його не забули,
Та у соті роковини
Гідно спом'янули.

І у славнім Вашингтоні,
У місті вільному,
Збудуємо пам'ятник
Батькові своїму.

Нехай пам'ять про Поета
І його любов
Закликає нас усіх
Все до щирих молитов.

*Написала Марта Пришляк, 10 років, пла-
стунка-новачка, живе в Гартфордї, Конн.,
ЗДА.*

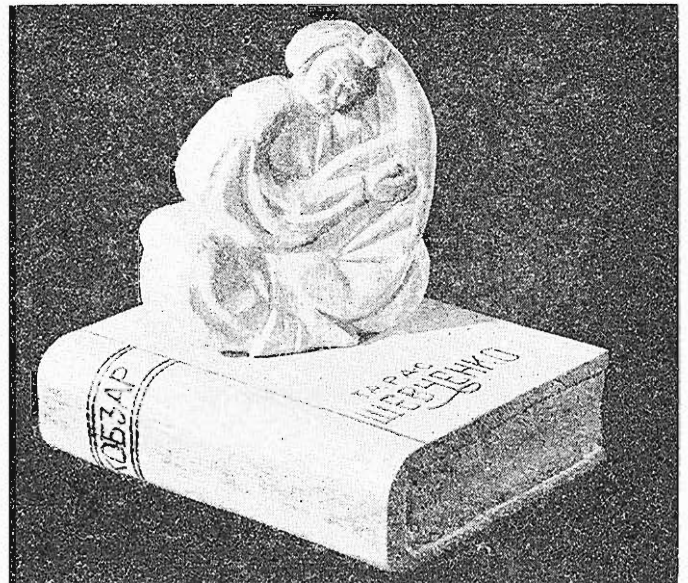
ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

Сховалося сонце за хмари,
Заплакали зорі дрібні,
Кобзарю, Ти наш рідний Батьку,
Не стало Тебе на землі.

Кобзарю, Ти наш рідний Батьку,
Віку Ти свого не дожив,
В боротьбі за волю народу
Життя Ти своє положив.

Лежиш, спочиваєш, не чуєш,
Що діється тепер на землі, —
Як діти Твої пропадають
Замучені у чужім ярмі.

*Написав Володимир Дозорський, 12 ро-
ків, живе в Ірі, Пенсильвенія, ЗДА, вчитьсья
української мови вдома.*

„Кобзар” — скульптура в дереві, автор Орест Нова-
ківський, учень Української Школи при церкві св. Мико-
лая в Торонті, пластун, 14 років.

ТОБІ, ТАРАСЕ!

Ми, пластуни малі,
Кланяємось усі Тобі,

Бо Ти нам дуже рідний,
Хоч Ти був сирота і бідний.

Будем читати Твого „Кобзаря”,
Бо книга це велика і свята.

Там прочитаєм про Твої муки, про руїну,
І присягаємо учитись про Україну.

Ти Україну любив,
За Неї Ти моливсь, терпів.

Ми пластуни малі,
Кланяємось усі Тобі.

Тарас Шевченко — туш, автор Христина Еліашевська, учениця Курсів Українознавства в Торонті, учениця Дитячої Образотворчої Студії мистця П. Сидоренка, пластунка, 15 років.

Написала Марта Чайковська, 10 років, пластунка-новачка, учениця Української вечірньої школи в Гартфордї, Конн., ЗДА.

ПРО „ГАМАЛІЮ” ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У моєму ліцеї ми часто робимо аналізи творів французьких авторів. Я задумала зробити аналізу якогось твору Тараса Шевченка. Найбільше мені сподобався „Гамалія”, тому, що це дуже різноманітний вірш.

На початку є пісня козаків у турецькій неволі. Потому автор показує, що Босфор, Чорне море, луг і все довкола помагають козакам. Дніпро порівняний до великого діда з довгими вусами і бородою. Козаки їдуть у гості до турків не на те, щоб пограбувати їх, тільки щоб звільнитися з неволі козаків. По дорозі вони співають:

Наш отаман Гамалія,
Отаман завзятий,
Забрав хлопців та й поїхав
По морю гуляти.

А у Візантії турки сплять, бо саме ніч. Султан теж спить зовсім спокійно. Але не спить Босфор, та Чорне море йому каже: „Будь тихо! Хай турки сплять, бо я несу несподіванку для султана. Не буди їх, бо я тебе піском занесу!”

Уся Туреччина дримає, тільки в твердині не сплять козаки, заковані в кайдани. Вони моляться:

Гамалія — туш, автор Христина Еліашевська

— Нам соромно стати закованими на Суд Божий! Ми ж вільні козаки!

Раптом за мурами почулися козацькі голоси:

— Бийте яничар, бийте бусурмена!

Резуть турецькі гармати, але козаки вже підпалили Скутару. Гамалія вже в твердині, козаки розбивають кайдани, і невірники виходять

на волку. Бій кінчається, козаки запалюють собі люльки до пожару.

Пробудилася Скутара й витріщує очі, прокинулися яничари й біжать на підмогу. Але козаки вже на чайках — вертаються в Україну. Курять люльки і співають про свого отамана Гамалію, що не дав козакам у неволі вмирати:

Слава тобі, Гамаліє,
На весь світ широкий...
Що не дав ти товариству
Згинуть на чужині!

Козаки так добре били турків, що Тарас Шевченко порівняв їх до женців:

Вилітали запорожці
На лан жито жати,
Жито жали, в копні клали...

Він називав їх теж орленятами, а Гамалію орлом, що їх береже.

Козаки вже далеко на морі... Їхні чайки ховаються за хвилями й щасливо вертаються в Україну...

Таких гарних віршів, як „Гамалія”, небагато я читала.

Ляриса Софія Вітошинська, 12 років,
живе у Франції, член СУМ.

ГАМАЛІЯ

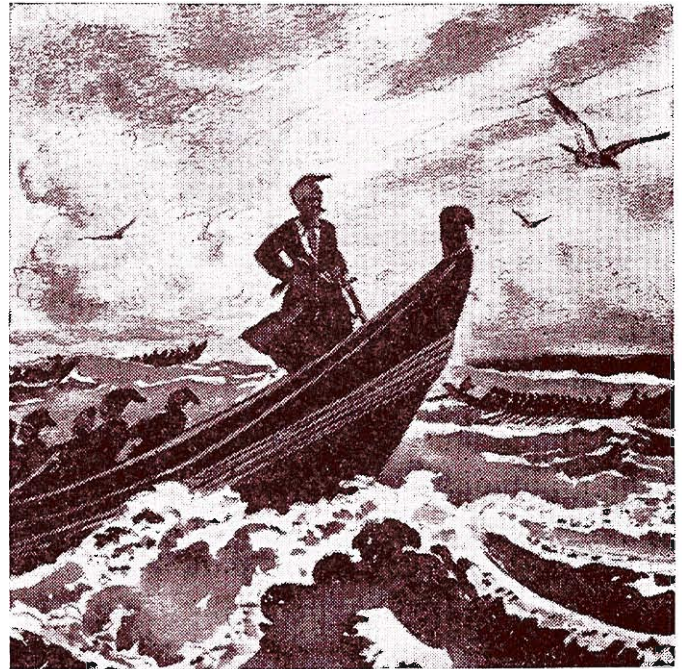
На спокійних хвилях Балтійського моря легко колихався туристичний пароплав. Хоч була осінь, погода стояла напричуд гарна. Сонце своїм уже слабим промінням огрівало веселих туристів, що повиходили на поклад. Між туристами відрізнялися два молоді мужчини. Це були Боришпольц і Шевченко — два товариші з Академії Мистецтв, які весело розмовляли.

Та недовго тривала їхня розмова, як і недовго світило сонце. Нараз подув вітер і зірвалася буря. Хмари закрили сонце і стало темно. Лише блискавки одна за другою прорізували темноту. Громи гриміли і стрясали цілим пароплавом. Дощ почав сильніше і сильніше падати, аж доки не ринув цілою силою. Хвилі води піднімались і спадали, змагалися між собою. Повстали гори розпіненої води. Пароплавом кидало. Він то зносився вгору, то разом з хвилями води спадав.

На покладі не видно було вже веселих туристів. Всі повтікали до своїх кабіні.

Остався лише Тарас Шевченко. Спершись об стіну, він тримався поруччя. Вітер роздував його буйне волосся. Сорочка розстігнулася. Одежа промокла. Вода струмками спливала по його обличчі. Та він не звертав на це уваги. Сила волі держала його і не давала покоритися бурі. Голубі його очі палали дивним огнем. Він дивився в далечинь...

Перед його очима пересувалися чайки-байдаки. Одна, друга, третя, десятки. На чайках дужі козаки. Кремезні їхні руки тримають весла. Попереду отаман. Знісши руки вгору, він додає сили і відваги своєму війську. А море шаліє. Малі козаські чайки то, здається, тонуть вже, то знову показуються на хребтах водяних гір. Зі страшним завзяттям козаки гребуть, посуваючись вперед. Вони не сміють пропасти, загинути в хвилях, бо — вони їдуть „із турецької неволі братів визволяти”. Недаром у кожного шабля при боці та велике завзяття з очей пробивається. Ця боротьба з морем має запровадити їх до бо-

Гамалія — малюнок мистця Юрія Бовка

ротьби з бісурменами. Вони чують молитву поневоленних братів своїх: „О милий Боже України, не дай пропасти на чужині, в неволі вольним козакам”... Саме ці голоси із-за моря додають стільки сили і відваги „чубатим слов'янам”.

**

Велика хвиля вдарила об пароплав і сильно ним стрясла. Тарас похилився. Образ з чубатими слов'янами зник йому з очей... Він побіг до своєї кабіни і, навіть не переодягнувшись із перемоклої одежі, сів при столику і написав те, що бачив.

Так постав один з найкращих творів Тараса Шевченка, поема „Гамалія” в кінці жовтня 1842 р. на пароплаві, в дорозі до Швеції.

„АМО” — Аня Мостович, народжена 1948 р., живе в ЗДА; пластунка-самітниця.

ПРИВІТАЙМО НАШОГО ПИСЬМЕННИКА

Напевно багато читачів „Веселки” придбали й прочитали вже декляматор-читанку „Сходить сонце”. Книжка ця появилася минулого року і в ній є багато різних віршів, казок та оповідань для менших, старших дітей і для молоді. Є в ній і казки-сміховинки, як от казка про Діда і Бабу, в яких були Півень Кукураба і Коза Дереза.

Багато з вас знає, хто написав цю велику книжку для українських дітей. Автор книжки „Сходить сонце”, — це наш поет і письменник Олекса Кобець — отой, що його фото тут бачите. Саме 28 березня цього року Письменникові сповняється 70 років його життя. Народився він у тому місті, де похований Тарас Шевченко — в Каневі над Дніпром. Тепер живе в місті Боффало, в ЗДА.

Привітайте, діти, разом з „Веселкою” нашого Письменника з його 70-річчям і побажайте йому прожити ще багато літ у доброму здоров'ї й силі. І подякуйте йому за прекрасний дарунок — за його книжку „Сходить сонце”, і попросіть, щоб ще багато нових віршів та оповідань написав він усім нам — і меншим, і старшим дітям, і юнакам, і молоді.

Заспівайте в його честь у Пласті, в СУМ'ї, в школі чи вдома його славному пісню:

Од синього Дону до сивих Карпат
Одна пероздільна родина:
Без рабства, без панства, насильства і грат —
Вільна незалежна Україна!

Якщо не знаєте, навчіться співати цю чудову пісню нашого поета Олекси Кобця — пісню про волю і долю нашої України.

З Ч У Ж И Н И

Чужино, ти чужа чужино!
Хоч яка ти привітна й гостинна,
Та стужилося серце давно
За тим краєм, що звать Україна.

Там і небо синіше, як тут,
Там і зорі якісь золотіші;
Там весною сади як цвітуть,
Так цвітуть же — стократ запашніші!

О. КОБЕЦЬ

НА ТАРАСОВІЙ ГОРІ

Та не ввій же, вітре дикий,
На ту гору над Дніпром,
Де спочив Тарас Великий
З серцем, сповненим Добром.

Вдар об гору та й розбийся
На дрібнесенькі скалки,
По ярах отих розвійся,
Де каміння та піски.

Не в'яли траву отавну,
Юні квіти не суши, —
Лють північну, вікодавню
За Дніпром розпороши.

Хай барвистий килим квітне
Вільно в росах на зорі, —
Там, де небо й сонце рідне, —
На Тарасовій горі...

Пояснення: Отавна трава, отава — трава, що виросла того самого літа вдруге на скошеному місці.

ЗА УКРАЇНУ

Десь за горами, морями,
Де пливе Дніпро могутній,
Є країна — Україна —
Рідний край наш незабутній.

Це за Неї — Україну —
Каже мама мені часто, —
В битві тато мій загинув,
Бо хотів для Неї щастя.

Каже мама, щоб молилась
Я щовечора й щорання,
Щоб ту нашу Україну
Бог позбавив безталання...

Але я собі сама вже
(І нікому не хвалюся) —
Кожний раз ще й по обіді
Гаряче за те молюся.

Там хоч кригою скутий Дніпро,
Так весною ж і він розкується:
Звідти спів про Красу і Добро
На весь змучений світ розліється.

Чужино, ти така чарівна!
Чужино, ти людяна й гостинна!
Та нехай уже прийде Весна —
Розкується Дніпро й Україна!

„ДЯДЬО ГОРИЧ” І НАТА

Надходив вечір. Далеко в степу велетенське розпечене сонце втомлено сідало додолу. Вже почала спадати нестерпна денна спека, і з моря подув свіжий вітер. Червоним золотом мінився прибережний пісок, а виснажена спрагою миршава травичка поволі підводилась, колихаючись на вітрі.

Хвилі дрібушечками котилися на пісок, жбурляли на берег черепашки і швидко тікали назад у море, бо за ними гналися їхні старші сестри — більші, дужчі, сердиті хвилі. На якусь часинку море затихало, а тоді знову набігали маленькі пустотливі хвильки, а за ними навздогін їхні старші, сердиті сестри.

На прибережній скелі сидів самотньо кремезний чоловік з високим чолом, глибокими сірими очима і чепурно підстриженими вусами. Він не відривав зажуреного погляду від поверхні моря, пильно там чогось шукаючи, когось звідти виглядаючи... Навколо так тихо-тихо... Ні пташки, ні польового коника... Пісок та камінь... Мертва тиша...

— Дядю Горичу! Ти тут?! Ти від мене заховався? — почувся раптом дзвінкий дитячий голос.

Зажурений чоловік здригнувся.

— Ох, Наталочко, пташко моя, як же ти мене злякала! Я не ховався від тебе, я сидів тут і чекав на тебе, поки ти після обіду спала.

— А я вже давно встала і вже оббігала увесь садок. Ледве тебе тут знайшла. А чого ти мене злякався? Хіба я вовк?

— Ні, моя зіронько. Хіба ж вовк такий, як ти? Він скоріше такий, як я, — і чоловік, що його Ната називала „дядьом Горичем”, жартівливо загарчавши, кинувся до дівчинки. Проте, Ната такого „вовка” ані трохи не боялася і реготалась, аж падала. Набігавшись, вони пішли в комендантський сад і сіли в альтанці.

— Я злякався, зіронько моя, тому, що був думками далеко-далеко... Перелетів через море, через степи — на Україну. І так мені там було мило, соняшно, любо, і всіх рідних і друзів я там зустрів. А ти прийшла і розбудила мене.

— То ти спав, дядю Горичу? — спитала Ната.

— Ні, серденько, не спав, а мріяв про Україну.

— Ти так часто згадуєш про Україну, дядечку, — сказала Ната. — Яка ж та Україна? Розкажи!

„Дядьо Горич” погладив дівчинку по голівці. — Ох, яка ж та Україна! Ти, серденько, народилась у цій пустелі і ніколи не бачила ні справжніх квітів, ні дерева високого...

— Бачила, — заперечила Ната. — У нас на городі ростуть і квіти, і редька, і салата, і велике дерево — твоя верба. Тато завжди показує її гостям і каже: „Цю вербу посадив поет Тарас Григорович Шевченко”. Це ж твоя верба, правда, дядечку?

Шевченко узяв Нату на коліна і почав тиенько гойдати.

— Яка ж ти розумниця, моя квіточко! Правда твоя, верба велика, вже й тїнь дає... Але ж чи такі верби на Україні?! Та за ці чотири роки на Україні вона б уже на весь город розрослася, бо там земля родюча й багата... Тут якщо й росте, то таке марненьке, що — здається — як не дати води напитися, то за одну ніч умре... А на Україні рослини дощ поливає. Такий веселий, теплий дощик... А діти на дощ вибігають, по воді ногами падають, пісень співають...

— Яких, яких? Ану, заспівай!

— „Іди, іди, дощику, зварю тобі борщику...” — заспівав Шевченко, а Ната за ним. Вона потягла свого „дядечка” в танець, і вони вдвох почали тупцювати навколо альтанки, тримаючи за вуха поливачку.

— Ой, пусти вже мене, зозуленько! — не витримав Шевченко. — Твій дядько вже зовсім втомився.

— Знаєш що, дядечку? — тасмничо прошепотіла Ната. — Ідьмо удвох на Україну. Я хочу потанцювати на дощичку.

— Добре, Наталочко! Ох, як давно я там був!

— А чому, дядечку, чому ти весь час живеш тут, а не там? Там же твій дім.

— Як тобі сказати, дитино, щоб ти зрозуміла? — задумався Шевченко. Мене на Україну цар не пускає.

— Цар? То він такий недобрий? Я за це на нього серджусь і скажу мамі, щоб вона його портрет із вітальні викинула.

— Цить, Наталочко, хіба ж можна так казати! Якби ж ти була більшою, я б тобі все-все розказав, а покищо ти цього не зрозумієш. Тепер ти рости і втішайся своїм дитячим щастячком, а коли виростеш велика, я тобі все оповім.

Звичайно, Ната не могла зрозуміти. Вона тільки відчувала, що її доброго дядю Горича тяжко скривдили, і думала, як би хоч трохи його потішити.

— Ось я тобі подарунок принесла! — раптом згадала вона і вийняла з кишені блакитного фартушка дві грудки пукру.

— Шевченко поцілував її в щічку.

— Дякую тобі, серденько. Якби не ти і твої батьки, я пропав би від туги в цій пустелі. Твій тато — мій янгол-хоронитель: скільки разів він мене рятував від біди! Наталочко, я тобі зараз скажу одну велику тасмницю. Знаєш, чого я щодня на цім камені сиджу? Бо звідси найкраще море видно. А з моря кожного дня може приплисти човен і привезти наказ, щоб мене пустили на волю. Ти певно чула, що в Росії тепер новий цар, а кожний новий цар хоче показати себе добрим. Тож багатьом засланцям новий цар дає помилування. Твій тато казав, що й мене мають пустити на волю. На волю! Ти розумієш, Наталочко, що таке воля?

— Ні, — широ призналася дівчинка.

— Воля — це значить, що я не мусятьому вже мучитися тут у пустелі і відбувати солдатську муштру, а поїду до своїх друзів, до рідних, додому — на Україну! На мою прекрасну, квітучу Україну!

— А я? — тривожно спитала дівчинка. — Як же я без тебе буду? Хто буде бавитися зі мною, співати, танцювати?

Шевченко бачив, що Ната збирається плакати.

— Зиронько моя, не журись, я тебе ніколи не забуду. Ти зі мною на Україну поїдеш!

— А мама й тато?

— І їх візьмемо... От тільки довго не приходять човен із тим царським наказом! Ти знаєш, як рідко до нас припливають човни — може раз на місяць, а може й раз на два місяці... А я ж уже цілий місяць щоденно над морем чекаю. А море порожнє, як пустеля... Проте, воля прийде! Я на неї десять літ чекаю.

Пояснення: Ця подія взята з часів перебування Т. Шевченка на засланні в Новопетрівському форті в киргизьких степах над Каспійським морем. Комендант форту ген. Усков і його дружина дуже людяно ставилися до Шевченка й опікувалися ним. Їх маленька донечка Ната дуже любила Поета. У „комендантському саду“ Т. Шевченко посадив вербу, яка росте й досі. Тепер Новопетрівський форт називається „Форт Шевченко“. Прочитайте про це розповідь „Шевченкова верба“ М. Маморського у „Веселці“ за листопад 1961 р., стор. 10-11.

ДОБРОДУШКА ДАДКА

Казка восьма

про те, як громадка захотіла знайти кращу
для себе батьківщину

(Закінчення розділу)

— Досить мандрівки! — заверещав Дадко. — Оце вона, та країна, якої нам треба! Тут живуть ті люди, яких ми шукали! Тут наша справжня батьківщина!

І справді, тільки вилетіли за місто, зараз узялися всі добродушки смикати за павутинки, приземлили свої літачки й позіскакували в траву. А ступивши на землю, відчули себе такими щасливими, як ніколи до того часу.

— Яка ж це країна? — захоплений загомонів Дадко. — Яка ж це країна, така велика, багата й гарна? Як вона зветься? Скажіть же нам нарешті, друзі-павучки!

Павучки переможно подивилися на захоплену й зачаровану громадку бородатих чоловічків і з усміхом відповіли:

— Ця країна — У к р а ї н а !

— Україна!? — аж остовпіли гномики. — Та ж ми були в Україні і з України втекли! Але вона не була така гарна.

— Вам так здавалося, бо ви знали тільки її і більше нічого в світі. Ви завжди були з нею й тому не бачили її краси. Тепер, коли побачили інші країни, будете знати, чого варта батьківщина. Треба опинитися далеко від рідного краю, щоб відчути, який він гарний, який дорогий, найкращий з усіх країн.

— Але ж нам казали, що не будуть друкувати про нас книжки, а видрукували!..

— Не треба було гарячкувати, не слід було відразу гніватися та втікати, — сказали павучки.

Не могли надивуватися гноми тому всьому, що сталося.

— Як же це так? — перепитували один одного і павучків питали. — Ми летіли все вперед, не завертали назад, а прилетіли на те саме місце...

— Бо земля кругла, як яблуко або м'ячик, і ви облетіли навколо неї.

Поволі надходив вечір. Добродушки зібралися на зеленій рівнині й не могли натішитися рідним краєвидом. У далині біліло село. З коминів здіймався в небо дим. Десь ревіли корови, йдучи з пасовиська додому. Вигравали на сопілках пастишки. А десь з-поміж хаток долітала гарна-ніжна дівоча пісня:

„Тихо-тихо Дунай воду несе,
А ще тихше дівка косу чеше:
Пливи, пливи, косо, за водою,
А я піду услід за тобою . . .”

— У якому ж гарному місці ми осіли! — шептав зачарований Бринь-Таратайко. — Буде нам близько і до піль, і до гір, і до тих людей, що випасають свої отари на полонинах та виграють на трембітах.

Сходив місяць і з'явилася роса. Біле павутиння, що обснувало траву, засріблилося в місячному світлі.

— Ну, що ж, тепер ви вже вдоволені? Знайшли те, чого шукали? — тихенько запитали павучки.

— Вдоволені! — дружно відповіли гноми. — Тут була наша батьківщина, тут вона буде й на завжди!

Щиро-щиро дякували добродушки павучкам за поміч у мандрівці й міцно стискали ручками їхні кудлаті лапки.

Коли на ранок павучки стали збиратися в дальшу дорогу, гномиків уже не було між ними. Вони ще вдосвіта порозходилися по лісах і полях шукати знайомих та довідуватися про новини, що сталися за час їх мандрівки.

А найбільше сміху було з Бориса-не-бориса. Поет усе тільки й співав пісню про те, що є він козацького роду, і всіх запевняв, що попливе човном через море, як колись козаки, воювати з турками. А щоб усі вірили цьому, то скинув свою маленьку шапочку і справив собі смушкову кучму з шитим золотим шликом. Бороду зголив і залишив тільки довгі вуса. Пробував іще Борис-не-борис оселедця по-козацьки запустити, та нічого не вийшло: голова в нього була вже лиса, і волосся на ній ніяк не хотіло рости, навіть в Україні.

— Не журись! — потішав його Зуньо. — Як не буде місяця на небі, то будеш нам світити лисиною. А втім, у такому чудовому краю тобі добре буде й без оселедця, як от мені з одним чоботом. Накрий собі голову кучмою із шликом, то й лисини твоєї ніхто не бачитиме.

— Справді, я так і зроблю, — вирішив Борис-не-борис. — Хіба ж між козаками не було лисих?

А щоб уже дорешти виглядати по-козацьки, справив собі Борис-не-борис червоного жупана й такі широкі шаровари на очкурі, що можна

було в них сховати половину Дадкової громадки.

І тільки поет Бринь-Таратайко залишився таким, як був: не розставався із своєю бандурою, співав та віршував, і всі свої пісні та вірші укладав так, як кобзарські думи:

„Та на морі синьому, гей!
Та на камені білому, гей!
То не чайки осідали,
То не сиві орли клекотали,
гей!”

То із Дадком кошовим
Гноми вже в краю своїм
Бенкет ісправляли, гей!

Бенкет гноми справляли,
Перед світом присягали,
Що ні громи, ні тумани,

Ані бурі-гурагани
Їх не зрушать звідти, гей!

Будем разом жити,
Волю боронити,
Старих розважати,
А малих учити, гей!

І не хочем грошей,
І не хочем дяки,
Ми і так хороші
Козаки-рубаки!
Гей!”

І правду співав Бринь-Таратайко. Довелось таки гномикам цілому світові показати, що вони добрі козаки-рубаки. А як це було, про те мова в наступній казці.

Ніна БУРИК

Ілюстрація Е. КОЗАКА

О К С А Н А

Маленька Оксана
Прокинулась рано:
— Ой, треба вставати!
А де ж ті штанчата?

Насупила личко:
— Нема черевичків!..
Тепер по всій хаті
Їх треба шукати.

ОЙ, МИНУЛА ВЖЕ ЗИМА...

(Українська народна пісенька)

Ой минула вже зима,
Снігу, льоду вже нема.
Ой нема, ой нема,
Снігу, льоду вже нема!

Прилетіли журавлі
Й соловеечки малі.
Ой малі, ой малі
Соловеечки малі!

Лугом квіти вже цвітуть,
Вівці травку вже пасуть.
Ой пасуть, ой пасуть,
Вівці травку вже пасуть!

Всі веснянку співаймо,
Весну красну вітаймо!
Вітаймо, вітаймо,
Весну красну вітаймо!

Марія ГОЛОВІНСЬКА

Ілюстрації В. ДОМАНИКА

БОБИК

Весняний вітер продирався крізь щілини вікон у холодну кімнату. Надворі була розталь: більше болота, ніж снігу, лише де-не-де по яругах білі латки.

У кімнаті притемнене світло. В ліжечку спав трилітній хлопчик Юрчик, а на софі — маленький песик Бобик. І чи то від холоду, чи від неспокійного передчуття песик дрижав і раз-у-раз підіймав голівку, наче наслухав.

У суміжній кімнаті, за стіною, містилась сільрада. Чергові ждали важливого доручення, що мало надійти з міста опівночі, і багато курили. Дим махорки проходив щілинами дверей у кімнату дитини і розпливався по кутах.

Бобик крутив головою, морщив носа і все поглядав на ліжечко. Аж ось він почув тихі кроки, що наближались з коридору до кімнати. Песик схопився й сів, готовий загавкати, але побачив батьків хлопчика і замовк.

Батьки підійшли до ліжка.

„Чи не хочуть вони збудити дитину?“ — подумав Бобик, зіскочив з софи, підбіг до ліжка і сперся обома білими лапками на поруччя.

Батьки розбудили хлопчика. Заплакана мати притулила його до грудей, поцілувала і почала вбирати.

— Моя бідна дитино! — шептала вона. — Мусимо покидати нашу хату... Хочуть нас вивести в далекий, незнаний світ.

Зажурений батько, похиливши голову, шептав:

— Господь допоможе... Є ще добрі люди на світі, остерегли нас. Поспішаймо, північ надходить!..

Вони винесли хлопчика тихенько з хати.

Бобик побіг за ними в сіни. Він зрозумів, що діється щось незвичайне. Біля виходу чекали вже старші діти та сусід-господар, який узяв Бобика на руки.

Песик пручався, скавулів.

— Мамо, Бобик, Бобик! — прошептав Юрчик, що вже зовсім збудився.

Та господар не пускав Бобика з рук. Гладив його, тулив до себе, щоб не скавулів.

— Тихо, тихо! Тобі нічого не станеться, — потішав його. — Підеш до мене, а дітей треба рятувати...

Вийшов з песиком на подвір'я і зачинив хату. Хоч надворі було темно, Бобик бачив віз, запряжених коней, людей на возі та Юрчикового батька з віжками в руках. Коні рушили з подвір'я, а господар ще довго стояв з Бобиком на руках.

— Господи, Господи, врятуй їх! — промовив стиха і пішов до своєї хати.

В чужій хаті Бобик не міг заспокоїтися. Підбігав то до одного, то до другого вікна, стукав

головою об шибку, дивився в темряву. Не міг діждатися дня.

І вранці, як тільки відчинили двері, він вискочив на подвір'я і побіг.

Передусім старався відшукати слід.

Прибіг на своє подвір'я. Двері в хаті були вибиті. Не задержувався. Відшукав слід воза і побіг серединою дороги із похиленою головою.

З чужих подвір'їв вибігали пси, але він утікав від них. Йому було спішно. Не зважаючи на болото і холодний вітер, біг повз повідчинювані навістіж ворота, повз хати без вікон, мов без очей. Біг селом, опісля бічною дорогою, а далі полями, лісками...

Був уже досить утомлений та ще й загубив слід. Розгублений, покругився на місці, аж побачив недалеко в лісі стареньку хатину.

— „Може він тут? Певно тут!” — подумав і прожогом побіг до тієї хатки.

Бобик не помилився. Юрчик сидів сумний на лавці під вікном. Він не мав чим бавитися. Усі забавки zostалися вдома.

— „Хоч би Бобика були взяли! — подумав він. — А то пропаде. Хтось забере його і він не буде мати з ким бавитися”.

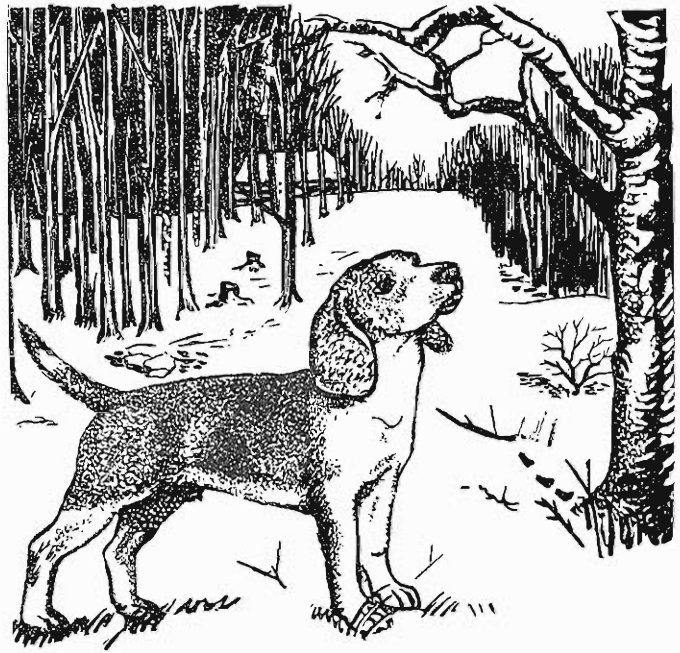
Підпер руками зажурену голівку і не помітив, як відчинилися двері. Бобик увійшов тихенько в кімнату. Розглянувшись, він радісно загавкав, вискочив на лавку і почав лизати шорстким язичком хлопчика по лиці.

— Бобик! Бобик! — закричав хлопчик. — То ти знайшов мене? Бідний, бідний песику!

Радий, що відшукав хлопчика, Бобик пчихнув від задоволення.

Тут уже сидів він увесь час із хлопчиком, поки по селах не закінчилися вивози в сибірські праліси.

Аж послав Господь щасливий день, коли ли-

хо проминуло й усі поїхали знов до своїх хат. Бобик їхав з Юрком на возі, раз-у-раз підіймав голівку й цікаво розглядався навколо.

Він був незвичайно радий, що їхав до рідної хати.

В цьому оповіданні описано, як із західніх земель України, коли вони в роках 1939-1941 перший раз були зайняті московською комуністичною армією, комуністи силоміць вивозили людей у далекий, холодний Сибір.

Пояснення: сільрада — сільська рада, назва уряду, що під більшовицькою окупацією виконує владу в селі; махорка — найгірший і найдешевший сорт тютюну; навістіж — на всю широчінь.

Контрольні питання: 1. Чому Юрчикові батьки втікали з дітьми із дому вночі? 2. Чому в хатах були порозбивані двері та вікна? Де ділися мешканці? 3. Як урятувалися Юрчикові батьки від вивозу в Сибір?

ЗБІРКА ПОРТРЕТІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Колекція портретів Тараса Шевченка та ілюстрацій і малюнків до епізодів з життя Поета та його творів, які збиравла читачка „Веселки” Олена Кукурудза під час Ювілейного Шевченківського Року. Олена Кукурудза ходить до п'ятої класи Школи Українознавства в Міннеаполісі, Мінн.

МИ БУЛИ НА ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ В ВІННІПЕГУ

У липні 1961 року я з родиною, разом з іншими українцями із Сейнт Полу та Міннеаполісу, поїхав до Вінніпегу побачити відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові. Наша громада найняла автобуса. Ця подорож забрала близько дванадцяти годин. Приїхали до Вінніпегу рано в суботу, 8-го липня. Були ми там лише два дні. За цей час багато побачили та пережили.

Автор з батьками під пам'ятником Т. Шевченка у Вінніпегу.

В суботу рано ми поїхали на площу парляменту. Ми були дуже здивовані, коли побачили таку гарну скульптуру. Вона має понад вісім метрів висоти разом із п'єдесталом.

Недалеко від Шевченкового пам'ятника є інший пам'ятник, присвячений невідомим воякам, які загинули під час війн. Там грала українська оркестра з Шикаго в пошану всім тим воякам і воякам-українцям. Ця церемонія скінчилася об одинадцятій годині.

В суботу по обіді ми розглядали місто Вінніпег. Ми були в різних українських установах. Зустріли багато друзів, яких не бачили кілька років.

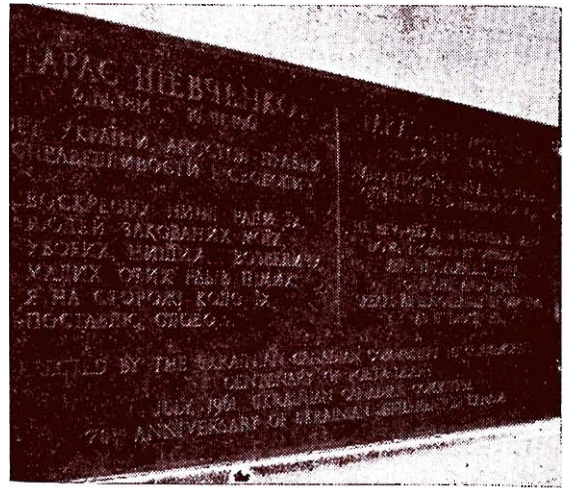
Увечері ми поїхали до „Вінніпег Арена“, на народний фестиваль під назвою „Українська молодь Шевченкові“. Це була цікава імпреза українських пластунів із Канади та Америки. Оркестра грала музичні твори, складені до Шевченкових поезій. Тут було понад три тисячі людей. Оце такі події відбувалися в суботу 8-го липня.

В неділю ранком ми побували в Соборі Святої Тройці. Після Служби Божої був обід в залі під церквою. Я мав нагоду сидіти навпроти Митрополита Іларіона.

О першій годині почалася парада і похід до Шевченкового пам'ятника. В цій параді брали участь українці з Америки і Канади, духові оркестри — українські та канадійські. Похід скінчився коло пам'ятника Шевченкові. Тут зібралося багато тисяч людей.

Відкриття монументу було найбільш зворушливою подією протягом двох днів нашого перебування в Канаді. Я ніколи не забуду цю подію. Вона була великим досягненням українців на еміграції. Церемонія відкриття почалася з промови о. д-ра В. Кушніра, президента Комітету Українців Канади. Далі говорив прем'єр Манітоби Роблін. Велике зворушення він викликав у всіх українців, коли сказав, що в школах Манітоби будуть викладати українську мову. Присутні дуже плескали, коли почули про це.

Далі Джан Діфенбейкер, голова уряду Канади, відкрив пам'ятника. Як тільки скинули прапори, які закривали пам'ятника, то оркестра заграла „Заповіт“ Шевченка. Багато людей ридало з радощів — особливо старі емігранти. Після цього Діфенбейкер виголосив промову. Закінчилося відкриття пам'ятника промовами українських Митрополитів.

Напис на п'єдесталі пам'ятника Т. Шевченкові
Фото автора.

Після того відбувся концерт. Тут виступали найкращі українські актори і співаки, як Гірняк, Скала-Старицький та інші. Концерт закінчив святкування.

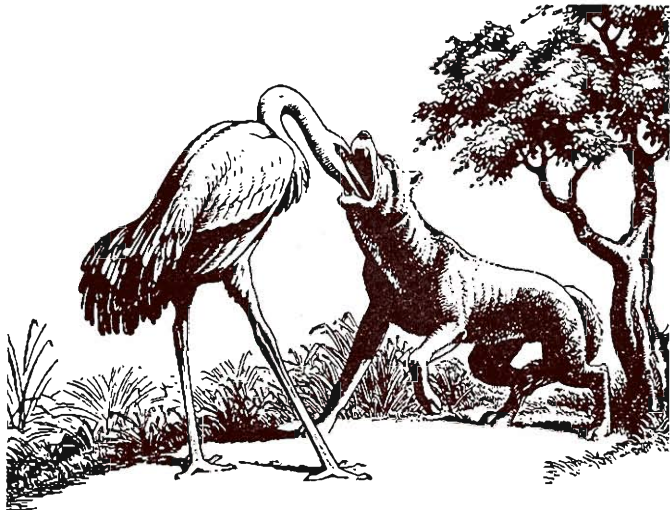
Гарною згадкою про цю подорож лишилися фотографії, що їх зробив.

Виктор Кубик, народжений 1947 р., учень української школи при церкві св. Володимира та Ольги; також учень проф. Дмитра Солов'я в Сейнт Пол, Міннесота, ЗДА.

ПРИГОДИ ВОВКА НЕСИТОГО

23. ВОВЧИКОВА ВДЯЧНІСТЬ

Невелике було вдовине поросятко, найдку з нього не багато було, але вовк так жадібно їв, що кістка застрягла йому в горлі. І ковтав, і харчав, та нічого не вдіє; як стала наперек горла, так і не рушить. Цілу ніч мучився Вовчик, уже ледве й дише. „Коли б, — думає, — ведмідь нагодився та дав лапою по потилиці, то може б кістка вискочила”.

Але надлетів журавель. Бачить, як мучиться вовк, — очі вирячив, язик висолопив — от-от уже пропаде. Обійшов журавлик Вовчика, оглянув, — догадався, що таке з ним сталося, бо журавлі то перші костоправи в птичому та звірячому товаристві. Чи зламану кісточку направити, чи скалку з лапи, чи кістку з горла витягнути, — то він своїм довгим дзьобом зробить, як лікар інструментом.

— Розкрий пащу! — каже журавель до Вовчика. — Та, гляди, не закривай!

Роззявив Вовчик рота, а журавлик — дзьоб! — і в одну мить витяг кістку.

Ойкнув Вовчик, — видно глибоко залізла кістка, — та й зідхнув вільно, наче на світ народився.

Інпий чемно подякував би, а він лише клацнув зубами та й загарчав:

— Ух, нездаро! Мало рота мені не роздер. Якби знав, відкусив би твого дзьоба з головою разом.

Похитав журавлик головою, почистив дзьоба та й каже:

— Невдячне створіння! Гляди ж удруге не поможу! Махнув крилами та й полетів.

Скоро друге лихо навчило Вовчика, щоб був вдячний.

(Продовження буде)

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ДІТИ „РІДНОЇ ШКОЛИ” В АВСТРАЛІ

Як скрізь по широкому світі, так і в Австралії українські діти ходять до рідних шкіл, читають українські книжки, передплачують „Веселку”, беруть участь у житті молодечих організацій і самі влаштовують різні імпрези.

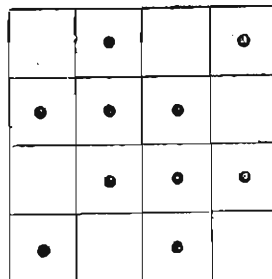
На світлині учні „Рідної Школи” в Тасманії зі своїми виховательками — керівничкою школи п-ні Вірою Лук'яненко (праворуч) і вчителькою п-ні Марією Вус.

На цій світлині показана інсценізація казки „Ріпка” Івана Франка дітьми української школи в Томаставні, біля Мельбурну. Справа: Олександр Слота, Оксана Мулярчук, Валя Колодій, Оріся Фецук, Віра Слота. Керівничка школи — п-ні Лідія Гасвська.

КУТОК РОЗВАГ

КВАДРАТИ НАВКОЛО ТОЧОК

На ґраткованому папері нарисуйте десять точок, як показано на рисунку. Телер спробуйте, не відриваючи олівця від паперу, нарисувати довкола кожної точки квадрат. Не можна проводити лінії двічі на одному місці. Всі квадрати мають бути однакові.

ПОЛІССЯ

З горбів волинських подивися
На північ в сизу далечинь —
Побачиш рівний низ Полісся
І лісу довгу, темну тінь.

Полісся — край озер таємних
І рік, що, наче ті в'юни,
Між багон і боліт безденних
Течуть до Прип'яті й Десни.

Твердих шляхів там небагато —
Човном мандрує поліщук
З села в село і в будень, свято
Весла не випускає з рук.

На озері закине сіті
Та, бризки стерши із лица.
Співає, що нема на світі
Країни, кращої, як ця!

Ранок у поліському селі. Дівчата з коромислами й відрама беруть воду з колодезя.

ПОЛІССЯ — КРАЇНА ЛІСІВ, БОЛІТ І ОЗЕР

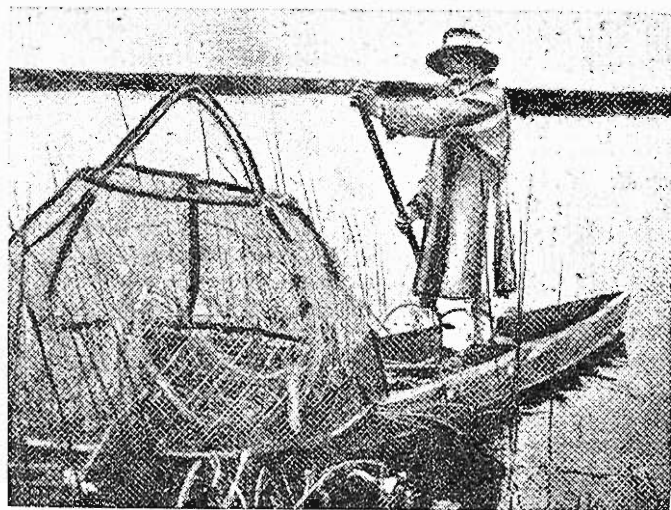
Широкою й багнистою долиною несе повільно свої води до Дніпра ріка Прип'ять. Обабіч її берегів розляглася велика низовина — Полісся. Ліси, болота, ріки й озера, а поміж ними піскові рівнини й пагорби — оце такий краєвид у північно-західній частині нашої батьківщини — України. Простягається Полісся від ріки Буг на заході, а на сході сягає до Чернігівщини. На півдні межує з Волинню, а на півночі — з білоруською низовиною.

Назва Полісся походить від безмежних лісів, що

вкривали цю землю. А давнє українське плем'я, яке заселювало цю країну, звалось деревляни — від багатства лісів-дерев. Це плем'я київські князі приєднали до своєї держави. Головні міста за княжих часів були тут над Прип'яттю — Турів і Пинськ. Від цих міст і пішла назва Туров-Пинського князівства. Тут панували князі з київ-

Дерев'яна церква у містечку Ратно. Церква побудована на острові.

Поліський рибалка

ського роду. На північ від Прип'яті жило плем'я дреговичів — предків сучасних білорусів.

Як колись, так і тепер, поліщуки живуть з риболов-лі, ловецтва, бджільництва, дроворубства та годівлі худоби. Життя тут нелегке, бо земля неврожайна, а сіножаті і луки підмоклі. Пасеться худоба часто по черево в воді, і траву косять тут обережно, щоб не попасти в водяну безодню та грядовиння. Траву сушать на дерев'яних паллах, щоб сіно не замокало, а звозять звичайно човнами, або ждуть до зими, як уже багна та озера позамерзають, і тоді перевозять саньми. Доріг тут небагато, і подорожують здебільша човнами та малими пароплавами.

Полісся — найрідше в усій Європі заселена країна, але поліщуки люблять свої ліси й води. Знають вони багато переказів і казок про русалок та мавок, співають свої давні пісні, носять поліський одяг і не кидають своєї землі. Звикли до неї і люблять її. Люблять також слухати спів численних птахів, а особливо соловейків — отих вечірніх співаків української землі.

Ось що писав про Полісся поет Дмитро Фальківський, уродженець цієї гарної, хоч сумовитої країни:

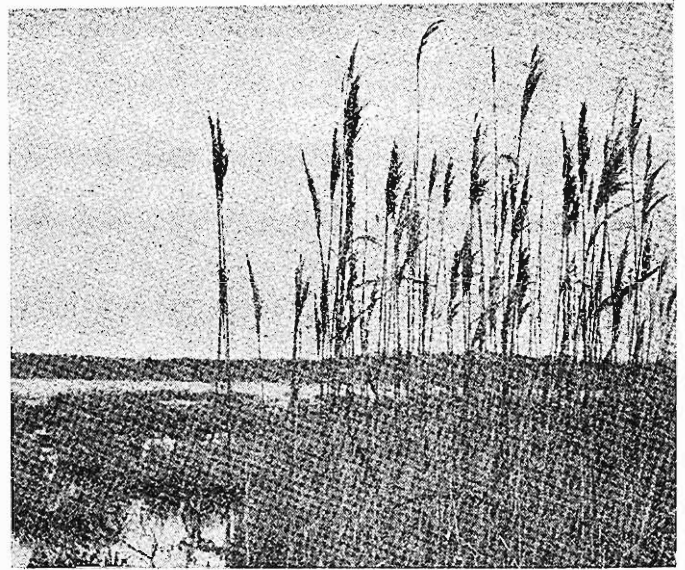
Очерет мені був за коліску,
В болотах я родився і зріс,
Я люблю свою хату поліську,
Я люблю свій зажурений ліс...

А поліське похмуре болото?
Пів Полісся вода залила...
Тільки де-не-де хутір самотній,
Тільки де-не-де клаптик села.

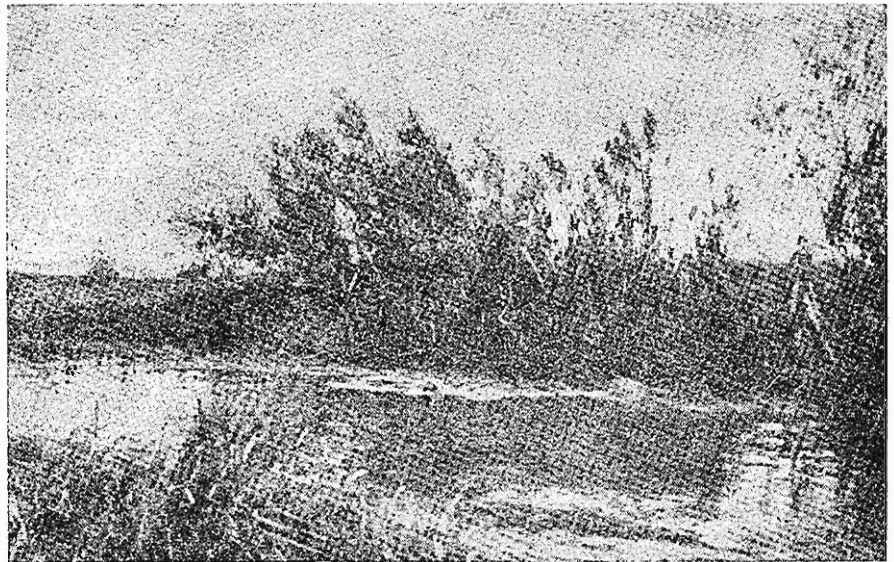
Як укриють безкраї простори
Білокурі чайки і човни,
Тільки слухай, як води говорять
В буйнім заспіві свята весни...

Тільки слухай, як хвилі хлюпочуть,
Як нестримапа повідь гуде;
Зайвий рух — і за обрій заскочив;
Зайвий рух — і повік пропадеш.

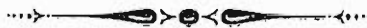
.....

Озеро Карасино в околиці Панська

Береги поліської річки

ТАРАСЕ, БАТЬКУ НАШ!

Він був сином кріпака,
Та вільний був душею,
Будив народ наш до життя,
Для нас став Прометеєм.

І заповіти нам лишив,
Щоби ми їх сповнили,
Щоб кров'ю ворогів
Волю окропили.

Тарасе, Батьку наш!
Тебе ми не забудем,
Усі підемо разом в бій,
І волю ми здобудем!

*Уложив Андрій Бойкевич, учень 7-ої
кляси Школи ім. св. о. Миколая в Ші-
каго.*

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК

UKRAINIAN TALE

ВОНДАН, КОЗАК-SORCERER

ІСТОРИЧНА КАЗКА

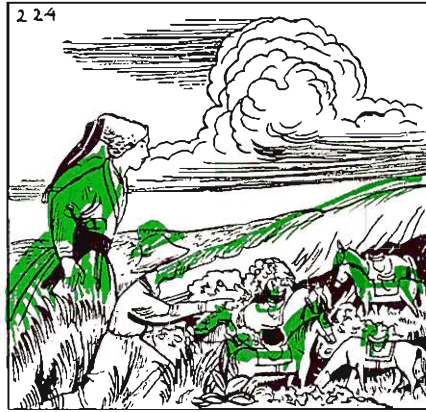
РОЗДІЛ XV: ТРИ БОГДАНИ

CHAPTER XV: THREE BOHDANS

— Ти мені до вподоби! Підеш зі мною! — сказав козацький лицар-характерник до хлопця, і вони пішли високими травами.

"I like you! Come along with me!" — said the Kozak knight-sorcerer to the boy, and off they went through the tall grass.

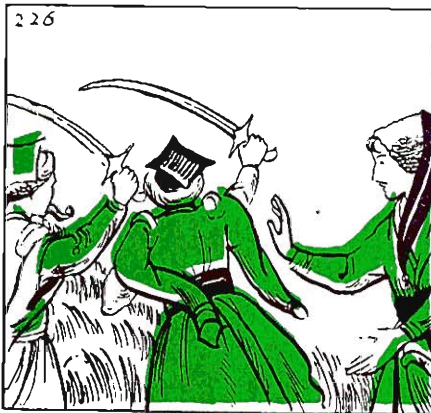
Дивляться — у байраці стоїть семеро осідланих коней...

Suddenly — lo and behold — they saw seven mounted horses in the valley...

... а на степовій могилі восьмеро б'ються: один від сімох шаблею відбивається.

...and atop the tall grave in the steppe, eight men were fighting — one, with a sword in his hand, against seven.

— Е, панове-шляхто, так не горорово! — вигукнув Богдан, аж луна степом покотилася.

"Oh, gentlemen, that is not 'fair'! — yelled out Bohdan, and the echo carried across the steppe.

Напасники оглянулись, і їх начальник крикнув: „Ще один?! На нього!”

The assailants looked around and their chief called out: "One more? Let's get him!"

— Лицарю, — шепнув джура, — на таких шкода шаблі! Ось тобі аркан-самодав, тільки закинь певною рукою!

"Oh, knight," — whispered the page. "They are unworthy of your sword! Take this magic rope-noose and just cast it with a steady hand!"

(Продовження буде)
(To be continued)